

Nejvýznamnější práce a jejich přínos pro rozvoj oboru

doc. RNDr. Svatava Janoušková, Ph.D.

HÁK, T.; JANOUŠKOVÁ, S.; MOLDAN, B. Sustainable Development Goals: A need for relevant indicators. *Ecological Indicators*, 2016, vol. 60, s. 565-573.

Práce se zabývá důležitým aspektem indikátorů – relevance. Studie vymezuje kritérium indikátorové relevance, která mj. souvisí se způsobem konstrukce indikátorů, což je velké téma jak v přírodovědných, tak společenskovědních oborech. Dále se zabývá tematickou relevancí, která souvisí s volbou hodnoceného tématu. I přes velký rozvoj indikátorů udržitelného rozvoje jsou koncepční otázky tvorby indikátorů opomíjeny, a to i institucemi jako Eurostat či OECD. Článek tak významně posouvá indikátorovou teorii. Ve WoS je článek veden jako „highly cited paper“.

JANOUŠKOVÁ, S.; HÁK, T.; MOLDAN, B. Global SDGs assessments: Helping or confusing indicators? *Sustainability*, 2018, vol. 10 (5), 1540.

Indikátory se často využívají jako podklad pro implementaci politik založených na důkazech („evidence based policy“) i jako nástroj komunikace s veřejností. Předpokladem pochopení sdělení prostřednictvím indikátorů je schopnost jak decizní sféry, tak laické veřejnosti kriticky uvažovat. V případě nedostatku znalostí a dovedností hodnotit informace o udržitelném rozvoji, mohou být indikátory a indexy nesprávně interpretovány nebo se dokonce stát nástrojem manipulace ze strany různých zájmových skupin. O tom, že článek upozorňuje na důležité téma související s využitím indikátorů svědčí jeho citovanost (WoS = 85 citací; Scopus = 108 citací).

JANOUŠKOVÁ, S.; ŽÁK, V.; RUSEK, M. Koncept přírodovědné gramotnosti v České republice – analýza a porovnání. *Studia Paedagogika*, 24 (2), s. 93-109, 2019.

Zatímco v zahraničí je koncept přírodovědné gramotnosti diskutován od 50. let 20. století, v ČR se jedná o koncept relativně nový. Termín se začal využívat poté, co se ČR zapojila do mezinárodního šetření PISA (počátek tohoto stol.) a od té doby se stal běžně využívaným termínem. I přesto ale dlouho nebyl jasně vymezen. Díky osobnímu dlouhodobému působení autorky v mezinárodních i národních týmech bylo možno sledovat vývoj termínu a ukázat, jak se adaptací pro národní podmínky ČR měnil. Studie je relevantní zejména pro kontext ČR.

JANOUŠKOVÁ, S.; PYSKATÁ RATHOUSKÁ, L.; ŽÁK, V.; STRATILOVÁ URVÁLKOVÁ, E. The Scientific Thinking and Reasoning Framework and its Applicability to Manufacturing and Services Firms in Natural Sciences. *Research in Science & Technological Education*, 41(2), 2023, s. 653-674.

Významným tématem přírodovědného vzdělávání je uplatnění absolventů na trhu práce a nastavení takového kurikula, které jim vstup do profesního života usnadní. Na pracovním trhu se od absolventů škol očekávají různé typy znalostí a dovedností, včetně vědeckého myšlení a uvažování (zejména pro profese vyžadující vysokoškolské vzdělání). Studie vytyčuje rámec vědeckého myšlení a uvažování, který má překonávat bariéru mezi vysokoškolským kurikulem a očekáváním budoucích zaměstnavatelů absolventů přírodovědných oborů.

JANOUŠKOVÁ, S.; HÁK, T. *Hodnocení kvality života a udržitelného rozvoje: Data, indikátory, informace*. Praha: Karolinum (v tisku) – monografie

Kniha se zabývá indikátory kvality života, udržitelného rozvoje i vzdělávání jak v oblasti výzkumu, tak praktického využití. Autoři staví na své zkušenosti s výzkumem i výukou a jejich cílem je přinést první ucelený přehled o tvorbě a využití indikátorů udržitelného rozvoje, který pomůže odborné veřejnosti, studentům i dalším zájemcům se v dané problematice zorientovat. Kniha vybaví čtenáře znalostí a dovedností poznat „dobrý indikátor“ – kritéria jako relevance, kredibilita nebo legitimita jsou zde popsány teoreticky a podrobně demonstrovány na vybraných příkladech známých indikátorů a indexů. Takto komplexním a systematickým pojetí nebylo dané téma zpracováno nejen v ČR, ale ani v zahraničí, kde je téma indikátorů udržitelného rozvoje a kvality života již 30 let intenzívně rozvíjeno. Právě komplexita a systémovost založená na vlastních výzkumech zde obohacuje indikátorovou teorii.